

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 19

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Karel IV.

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: Karel IV., Lucemburkové, Zlatá bula, pražská univerzita

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže popsat „zlatou dobu“ českých zemí a její první stíny za panování Karla IV., dovede charakterizovat osobnost českého krále a císaře Karla IV. a porovnat způsob jeho vládnutí s jeho otcem, Janem Lucemburským a zhodnotit jeho přínos pro český stát v době středověku.

Metodický list/anotace

Na základě výkladové prezentace je žák seznámen s vrcholným obdobím středověkého českého státu za panovníka Karla IV. Prezentace obsahuje obrazový materiál a dílčí úkoly, které mají pomoci žáku pochopit význam osobnosti Karla IV. v českých dějinách.

Datum vytvoření: 1.12. 2012

KAREL IV.

Karel IV.

Mistr Theodorik, Národní galerie Praha

Obrázek č. 1

Karel IV.

římský císař, český,
římsko-německý, italský
a burgundský král, hrabě
lucemburský, markrabě
moravský

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- KAREL IV. – „otec vlasti“
- doba vlády: **1346 – 1378**
- vrchol středověkého českého státu a jeho postavení v Evropě
- obratnou diplomacií a sňatkovou politikou (čtyři manželky) připojil nová území:
  - Dolní Lužici, Svidnicko, Braniborsko, Horní Falc = **ZEMĚ KORUNY ČESKÉ**
  - roztroušená panství mezi Čechami a Lucemburskem = **NOVÉ ČECHY**

Země Koruny české za Karla IV.

Obrázek č. 2

Největší rozsah
území za dobu
panování
Karla IV.

*The Lands of the
Bohemian Crown*

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- dal zhotovit českou svatováclavskou korunu
- **1344** - zřídil arcibiskupství v Praze
(1. arcibiskup – Arnošt z Pardubic)
- za vlády Jana Lucemburského – markrabě moravský a římský král
- **1346** – český král
- **1355** – císař
- **PRAHA** – sídelní město říše

Císař Karel IV.

na miniatuře v Gelnausenově kodexu, 14. stol.

Obrázek č. 3

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- **1356** – „Zlatá bula“
  - ✓ potvrdila vyjímečné postavení českého státu v říši
  - ✓ stanovila právní pravidla v říši (do r. 1806)
    - v případě vymření vládnoucího rodu český panovník vybrán svobodnou volbou stavů

Zlatá bula Karla IV.

Obrázek č. 4

Zlatá pečet' Zlaté buly s podobiznou císaře Svaté říše římské Karla IV.

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- podpora **zemědělství** – vinná réva, chmel, ovocné stromy
- speciální **řemesla** – Nové město v Praze s tržišti
- napojení na **mezinárodní obchod**

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- ROZVOJ VLASTNÍ ČESKÉ KULTURY
  - o **Jan ze Středy** – propagátor humanismu (olomoucký biskup)
  - o **Matyáš z Arrasu** – fr. gotika (katedrála sv. Víta na Pražském hradě)
  - o **Petr Parléř** (navázal, řada kostelů po celé zemi)

Katedrála sv. Víta

Matyáš z Arrasu, závěr 1344 - 1349

Obrázek č. 5

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

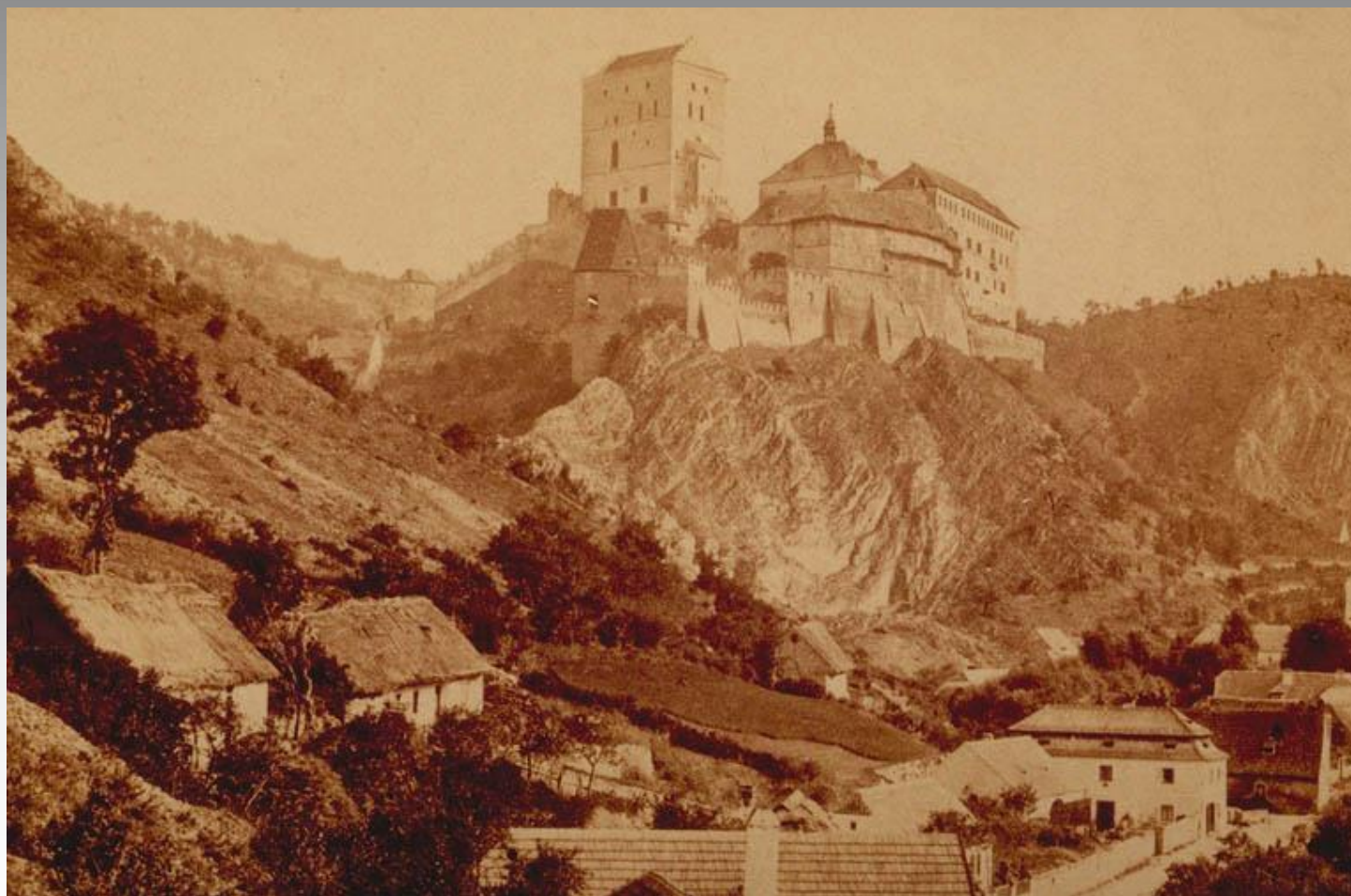
- **VÝZNAMNÉ STAVBY:**

- ✓ Nové město pražské
- ✓ kamenný most přes Vltavu
- ✓ řada hradů, hrad Karlštejn s kaplí sv. Kříže (130 deskových obrazů Mistra Theodorika)
- ✓ přestavba Vyšehradu
- ✓ řada klášterů (Emauzy)

Historická podoba hradu Karlštejn

před Mockerovou rekonstrukcí, 1870

Obrázek č. 6

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- **PRAŽSKÝ MALÍŘSKÝ CECH** (400 členů)
  - dílna Mistra vyšebrodského oltáře
  - dílna Mistra třeboňského oltáře

Narození Krista

z cyklu Mistra vyšebrodského oltáře
Národní galerie, Praha

Obrázek č. 7

ZLATÁ DOBA ČESKÝCH DĚJIN

- **1348** – založení pražské univerzity
(latina, čeština jako liturgický jazyk,
spisovná němčina)
- 4 fakulty: svobodných umění, lékařská,
bohoslovecká a právnická
- 4 hlasy: český, polský, bavorský a saský

Pečet' Univerzity Karlovy v Praze

Obrázek č. 8

PRVNÍ STÍNY ČESKÝCH DĚJIN

- na konci vlády Karla IV. - počátky krize v Evropě
    - „**papežské schizma**“
    - ✓ jeden papež v Římě
    - ✓ druhý v Avignonu
- = odpor x CÍRKVI

PRVNÍ STÍNY ČESKÝCH DĚJIN

- **od pol. 14 stol.** – **ek. stagnace v Evropě**, v čes. království se však udržela prosperita po celou dobu vlády Karla IV.
- leželo však **mimo důležité obchodní tepny**, proto později zůstalo na periferii hlavních hosp. směrů
- ještě za svého života zajistil Karel IV. **nástupnictví** synu Václavovi
(dal ho korunovat za českého krále jako 2leté dítě a před svou smrtí prosadil jeho volbu římským králem)

Úkol:

- **Jaký význam pro český stát v době vrcholného středověku měla vláda Karla IV.?**
- **Porovnejte styl vládnutí Karla IV. a Jana Lucemburského.**

VÝZNAM VLÁDY KARLA IV.

Řešení:

- **ovlivnil osudy českého státu a celé Evropy**
(osobní styky s významnými reprezentanty evr. politiky, nejvyššími církevními hodnostáři a vzdělanci té doby)
- **Prahu učinil centrem celé říše**
(posílil tím politickou prestiž českého státu v zahraničí)
- **obnovil svatováclavskou tradici**
(posílil tím národní hrdost a národní tradici)
- **podporoval vzdělanost, stavitelství, umění**
(sám vzdělaný - uměl latinsky, francouzsky, italsky, německy, později česky)
- **výrazně posílil hospodářství země**

VÝZNAM VLÁDY KARLA IV.

Řešení:

- **Jan Lucemburský vynikal v zahraniční politice**, na poli válečném, byl uznávaným evropským panovníkem a rytířem. Hájil však spíš zájmy svého rodu než zájmy českého státu. Ve vnitřní politice byl méně úspěšný.
- **Karel IV. byl úspěšný ve vnitřní i zahraniční politice**, byl panovníkem vzdělaným, který využíval více diplomacie, styků a sňatkové politiky k posílení svého státu.

Kopie svatováclavské koruny

Vladislavský sál Pražského hradu

Obrázek č. 9

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

THEODORIK. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charles_IV-John_Ocko_votive_picture-fragment.jpg >

Obrázek č. 2

JIRKA.H24. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel-IV..jpg> >

Obrázek č. 3

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kaja4Gelnhausenkodex.jpg> >

Obrázek č. 4

Wolpertinger. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Goldene-bulle_1c-480x475.jpg >

Obrázek č. 5

HELINTERFACE. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:St_Vitus.jpg >

Obrázek 4. 6

Fridrich, František. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:FFridrich,_Karl%C5%A1tejn.jpg>

Obrázek č. 7

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Meister_von_Hohenfurth_002.jpg>

Obrázek č. 8

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pe%C4%8De%C5%A5_Univerzity_Karlovy_v_Prahe.Jpg>

Obrázek č. 9

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 1.12.2012]. Dostupný na WWW
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:B%C3%B6hmen_Reichskleinodien_-_Krone_1.jpg>